

Asia: VN/1660/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta luonnonsuojeluasetukseksi (valtioneuvoston asetus) - ruotsinkielinen käännös lisätty

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

BirdLife Suomi kiittää ympäristöministeriötä lausuntopyyntöstä ja lausuu asetusluonnoksista seuraavaa.

5 § Suojellut luontotyypit

Pidämme suojeltujen luontotyyppien kuvauksia epätäsmällisinä ja esitetyssä muodossaan huonosti lakitekstiksi soveltuvina. Asetuksessa tulisi kuvata vain kunkin luontotyyppin tunnistamiseksi tarvittavat yksiselitteiset minimikriteerit. Nyt luontotyyppien kuvauksessa on runsaasti niiden tunnistamisen kannalta epäolennaista tekstiä, kuten tietoa siitä, mistä luontotyypit kärsivät (esim. "meriajokaspohjat kärsivät rehevöitymisestä, ruoppauksista ja ankkuroinnista") pitkiä luetteloja luontotyyppillä mahdollisesti esiintyvistä esimerkkilajeista, tietoa siitä mitä piirteitä luontotyyppillä "usein" tai "mahdollisesti" on, tai tietoa luontotyyppin merkityksestä muulle lajistolle (esim. "pudonneet oksat ovat tärkeitä lajistolle" tai "hyönteisiä, lintuja, lepakoita, sienä (...) on runsaasti").

Pitkät, lainsäädännön tulkinnan kannalta epäolennaisia asioita sisältävät kuvaukset heikentävät asetustekstin juridista käyttökelpoisuutta. Nyt tekstistä ei ilmene, mitkä ovat juuri ne piirteet, jotka elinympäristöllä on oltava täyttääkseen suojeltavan luontotyyppin määritelmän. Luonnoksen tekstiä voi tulkita esimerkiksi niin, että lehdesniityllä on oltava runsaasti lepakoita, jotta se voidaan katsoa juridisesti LSL 64§:ssä tarkoitetuksi suojeltavaksi luontotyyppiksi.

Epätäsmällisen ilmaisun ei-toivotuista vaikutuksista käy esimerkiksi vuoden 1996 metsälaki, minkä 10 §:ssä erityisen tärkeiden elinympäristöjen todettiin olevan "pienialaisia tai metsätaloudellisesti vähämerkityksellisiä". Tätä on tulkittu niin, että silloin, kun kyse on erityisen tärkeän elinympäristön

“pienialaista” suuremmista esiintymistä, kohteita ei tarvitse säästää, vaikka juuri ne olisivat olleet luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä säästää.

6 § Tiukasti suojellut luontotyytit

Myös tiukasti suojeltujen luontotyyppien määrittely sisältää asetuksen tulkintaa vaikeuttavia ilmaisuja, kuten “Dyynien avoimuus ja hiekkapaljastumat ovat tärkeitä lukuisille harvinaisille hyönteislajeille.” Asetuksesta tulisi käydä mahdollisimman yksiselitteisesti ilmi, mitkä ovat minimikriteerit, jotka kohteen tulee täyttää, että se katsotaan tiukasti suojelluksi luontotyyppiä.

11 § Toistuvasti samaa pesää käyttävät eläinlajit

Luonnos on kiistatta lintudirektiivin (2009/147/EY) 5 artiklan vastainen.

Asetus on luonteeltaan poissulkeva eli sen mukaan minkään muun kuin listassa mainitun lajin pesä ei ole ympäri vuoden suojeltu.

Lintudirektiivin pesien suoja koskee kaikkia direktiivin 1 artiklassa tarkoitettuja lajeja. EU:n oikeuskäytännön mukaan toistuvasti käytössä olevat pesät ovat suojattuja ympäri vuoden. Perusteet sille, mitä lajeja ympärivuotinen suoja koskee, voivat olla ainoastaan ekologisista.

Yhteisölainsäädäntö eli lintudirektiivi asettaa pesien suojelulle vähimmäistason. Kansallinen lainsäädäntö voi olla direktiiviä tiukempi, mutta ei löysempi. Lintudirektiivin kanssa ristiriitainen lainsäädäntö olisi harhaanjohtavaa, koska kansallinen laki ei suojaisi direktiivin suojaamia pesiä, ja aiheuttaisi direktiivin suojaamien pesien tuhoutumisia. Tämä johtaisi muun muassa tutkintapyyntöihin ja muutoksenhakuihin, mikä kuormittaisi turhaan oikeuslaitoksia ja muita viranomaisia. Pidämme ilmeisenä, että ristiriita direktiivin kanssa johtaisi myös EU:n valvontamenettelyyn.

Luonnoksen lajiluettelo (harmaahaikara, kaakkuri, kiljukotka, kuningaskalastaja, kurki, kyhmyjoutsen, laulujoutsen, maakotka, merikotka, merimetso, mustavaris, piekana, pikkukiljukotka, tunturihaukka, törmäpääsky, uuttukyyhky) on puutteellinen ja vaikuttaa mielivaltaisesti valitulta.

Suomessa pesii suuri joukko lintulajeja, jotka eivät pesimäekologialtaan poikkea asetusluonnokseen listatuista lajeista. Ne ovat tutkimusten mukaan kiistatta pesä- tai pesäpaikkauskollisia, eli käyttävät itse tekemäänsä tai toisen lajin tekemää pesää tai samaa pesäalustaa vuodesta toiseen. Valtaosa

näistä lajeista kuuluu luonnonsuojelulainsäädännön piiriin, mutta muutama laji myös metsästyslainsäädäntöön.

Jopa kymmeniä vuosia samaa pesää käyttävistä suurista petolinnuista asetusluonnoksessa mainitaan piekana, mutta ei esimerkiksi erittäin uhanalaista mehiläishaukkaa, vaarantunutta hiirihaukkaa ja silmälläpidettävää kanahaukkaa. Ainoana kolopesijänä mainitaan uuttukyyhky, mutta ei esimerkiksi lukuisia pesäuskollisia pöllölajeja tai erittäin uhanalaista tervapääskyä.

Luettelo on myös päällekkäinen ja toisaalta ristiriitainen luonnonsuojelulain 73§ kanssa. Asetusluonnoksessa mainituista lajeista maakotkan, merikotkan, kiljukotkan ja pikkukiljukotkan pesät ovat myös LSL 73§ mukaan suojeltuja. Sen sijaan LSL 73 §:ssä mainittua sääkseä ei ole asetusluonnoksessa. Lisäksi sekä lain 73 §:ssä että asetusluonnoksessa mainitaan pikkukiljukotka, joka ei ole tietääksemme ikinä pesinyt Suomessa, minkä toimme esiin myös lakiluonnosta koskevissa lausunnoissamme.

Lajilistan puutteellisuutta ei voi perustella tiedon puutteella. Pesäpaikkauskollisuuden osoittavaa tutkimustietoa on useimmista lajeista runsaasti saatavilla. Useiden luonnoksesta puuttuvien lajien pesäuskollisuus on myös suomalaisessa kirjallisuudessa tunnettu hyvin pitkään (esim. von Haartman ym. 1963-72; jäljempänä PLV).

Asetusluonnoksesta puuttuvia, samassa pesässä toistuvasti pesiviä luonnonsuojelulaille suojeltuja lajeja ovat ainakin: uivelo (Sauola ym. 2013), erittäin uhanalainen mehiläishaukka (PLV; Luonnontieteellinen keskusmuseo 2023; Cramp & Simmons 1980), erittäin uhanalainen haarahaukka (PLV; Forero ym. 1999), silmälläpidettävä kanahaukka (PLV; Luonnontieteellinen keskusmuseo 2023; Forsman 1993), vaarantunut hiirihaukka (PLV; Luonnontieteellinen keskusmuseo 2023; Forsman 1993), sääksi (PLV; Bierregaard ym. 2020), nuolihaukka (Orta ym. 2020), vaarantunut muuttohaukka (White ym. 2020), erittäin uhanalainen huuhkaja (Sauola 1995), vaarantunut varpuspöllö, lehtopöllö (Sauola 1995), viirupöllö (Sauola 1995), lapinpöllö, silmälläpidettävä helmipöllö (Korpimäki 1993), erittäin uhanalainen tervapääsky (PLV; Kolunen 1983), vaarantunut haarapääsky (Brown & Brown 2020), erittäin uhanalainen räystäspääsky (PLV; del Hoyo ym. 2020), vaarantunut koskikara (O'Halloran ym. 2020), korppi (Boarman ym. 2020) ja kottarainen (Cabe 2020).

Lisäksi monet loppilinnut, kuten kala- ja lapintiira, kalalokki, vaarantunut naurulokki ja erittäin uhanalainen selkälokki pesivät yleisesti peräkkäisinä vuosina samaan kohtaan.

Pääsääntöisesti pesäuskollisten lajien lisäksi suuri joukko muita lintulajeja voi käyttää samaa pesää peräkkäisinä vuosina.

Asetuksen 11 §:ä tulee täydentää lisäämällä luetteloon vähintään edellä mainitut lajit. Lisäksi asetuksessa on mainittava, että lajiluettelo ei ole poissulkeva, vaan myös muiden lajien pesät voivat olla monivuotisessa käytössä ja tällaisissa tapauksissa ne ovat rauhoitettuja myös pesimäkauden ulkopuolella.

BirdLife Suomen puolesta

Aki Arkiomaa, toiminnanjohtaja

Kirjallisuusviitteet

Bierregaard, R. O., A. F. Poole, M. S. Martell, P. Pyle, and M. A. Patten (2020). Osprey (*Pandion haliaetus*), version 1.0. In *Birds of the World* (P. G. Rodewald, Editor). Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, NY, USA.

Boarman, W. I. and B. Heinrich (2020). Common Raven (*Corvus corax*), version 1.0. In *Birds of the World* (S. M. Billerman, Editor). Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, NY, USA.

Brown, M. B. and C. R. Brown (2020). Barn Swallow (*Hirundo rustica*), version 1.0. In *Birds of the World* (P. G. Rodewald, Editor). Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, NY, USA.

Cabe, P. R. (2020). European Starling (*Sturnus vulgaris*), version 1.0. In *Birds of the World* (S. M. Billerman, Editor). Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, NY, USA.

Cramp S, Simmons KEL (1980) *Handbook of the Birds of Europe the Middle East and North Africa. Volume II.* – Oxford University Press.

Forero MG, Zar JAD, Blas J, Hiraldo F (1999) Causes and Consequences of Territory Change and Breeding Dispersal Distance in the Black Kite. – *Ecology* 80(4):1298–1310.

Forsman D (toim.) (1993) *Suomen haukat ja kotkat.* – Kirjayhtymä Oy, Helsinki.

von Haartman, L., Hildén, O. Linkola, P., Suomalainen, P. & Tenovuo, R. 1963-72: *Pohjolan linnut värikuvin.* - Otava, Helsinki

del Hoyo, J., A. Turner, G. M. Kirwan, and N. Collar (2020). Common House-Martin (*Delichon urbicum*), version 1.0. In *Birds of the World* (S. M. Billerman, B. K. Keeney, P. G. Rodewald, and T. S. Schulenberg, Editors). Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, NY, USA.

Luonnontieteellinen keskusmuseo 2023: <https://www.luomus.fi/fi/pesapaikkojen-saastaminen>

Kolunen, H. 1983: Tervapääsky. Teoksessa Hyytiä, K., Kellomäki, E. & Koistinen, J. (toim) 1983: Suomen lintuatlas. - SLYn lintutieto Oy, Helsinki

Korpimäki, E. 1993: Does nest-hole quality, poor breeding success or food depletion drive the breeding dispersal of Tengmalm's Owl. *Journal of animal ecology* 1993: 62 606-613.

O'Halloran, J., Smiddy, P. & O'Mahony, B. 2000: Movements of Dippers *Cinclus cinclus* in southwest Ireland, *Ringing & Migration*, 20:2, 147-151.

Orta, J., G. M. Kirwan, and J. S. Marks (2020). Eurasian Hobby (*Falco subbuteo*), version 1.0. In *Birds of the World* (J. del Hoyo, A. Elliott, J. Sargatal, D. A. Christie, and E. de Juana, Editors). Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, NY, USA.

Saurola P (toim.) (1995) Suomen pöllöt. – Kirjayhtymä Oy, Helsinki.

Saurola, P., Valkama, J. & Velmala, W. 2013. Suomen Rengastusatlas. Osa I. Luonnontieteellinen keskusmuseo ja ympäristöministeriö.

White, C. M., N. J. Clum, T. J. Cade, and W. G. Hunt (2020). Peregrine Falcon (*Falco peregrinus*), version 1.0. In *Birds of the World* (S. M. Billerman, Editor). Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, NY, USA.

Arkiomaa Aki
BirdLife Suomi ry